

Aandachtspunten bij aanpak geluidhinder Overschie

t.b.v. Meerjarenprogramma Geluidsanering Rijkswaterstaat

Inleiding

Vorig jaar heeft Rijkswaterstaat geluidonderzoek laten uitvoeren bij de snelwegen rondom Rotterdam. Daarbij is gebleken dat er op twee locaties langs de A13 een te hoge geluidbelasting is en dat hier maatregelen nodig zijn, nl.:

- bij de West-Sidelinge, tussen het Sidelingepark en het Kleinpolderplein;
- bij de Parallelstraat-westzijde, ten noorden van de kruising met de Schielaan.

In het zgn. 'Meerjarenprogramma Geluidsanering' wil Rijkswaterstaat deze maatregelen opnemen. Rijkswaterstaat heeft aan de gemeente Rotterdam gevraagd om hierover een standpunt in te nemen.

Om tot een goed standpunt te komen, wilde de gemeente graag de mening van de omwonenden weten. Daarom heeft de gemeente op donderdag 25 januari 2018 een bewonersavond georganiseerd in cultuurpodium "In de Lugt". In deze bijeenkomst, die door ongeveer 50 bewoners bezocht werd, heeft Rijkswaterstaat een presentatie verzorgd, waarna er gelegenheid was voor vragen en discussie. Na de pauze konden de bewoners in gesprek gaan met de aanwezige vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat en de gemeente.

Ook leden van de gebiedscommissie Overschie waren bij de bijeenkomst aanwezig. Op basis van de reacties van de bewoners heeft de gebiedscommissie een reeks aandachtspunten geformuleerd. Deze zijn hieronder weergegeven. Eerst worden enkele algemene punten genoemd. Vervolgens wordt ingezoomd op de locatie Parallelstraat en de locatie West-Sidelinge. Daarna worden over enkele andere geluidbelaste locaties opmerkingen gemaakt. Tot slot worden aandachtspunten over het vervolgproces vermeld.

A. Algemeen

- De gebiedscommissie pleit ervoor om in de eerste plaats op zo veel mogelijk locaties langs de A13 en de A20 bronmaatregelen te realiseren, met name door overal waar dit technisch mogelijk is dubbellaags zoab toe te passen. Geluid dat niet ontstaat, hoeft immers ook niet geweerd te worden.
- Tijdens de bewonersavond bleek dat geluidschermen door bewoners over het algemeen niet als fraai ervaren worden. Vanwege de vormgeving (met name de achterzijde), het materiaal (beton, staal, glas) en het onvoldoende beheer- en onderhoudsniveau (waaronder graffiti) worden geluidschermen geassocieerd met achterstandswijken en industriële omgevingen. Door deze associaties roepen geluidschermen in de directe nabijheid van woningen weerstand op bij een deel van de aanwonenden, ook al betreft het een voorziening die juist de bescherming van de gezondheid van de aanwonenden tot doel heeft. Het is van belang om deze weerstand onder ogen te zien, en bij de vormgeving en inpassing van geluidschermen al het mogelijke in het werk te stellen om deze negatieve factoren zo min mogelijk te laten optreden. Wat de gebiedscommissie betreft hoort daar in ieder geval bij:
 - een hoogwaardige vormgeving van geluidschermen, niet alleen aan de rijksweg-zijde maar juist ook aan de zijde van aangrenzende woonbebouwing;
 - een robuuste, hoogwaardige, duurzame aankleding met beplanting;

- een beheer- en onderhoudsregime waarbij in een passende frequentie de aangebrachte graffiti van de schermen verwijderd worden, ongeacht of het aanstootgevende teksten of symbolen betreft. Geen enkel bestuursorgaan moet het zich in redelijkheid willen permitteren om de bij haar in beheer zijnde objecten te laten bekladden en zodoende een ontsierende uitstraling naar het omringende landschap te laten geven. Verwacht mag worden dat het tot de normale, reguliere beheerinspanningen van overheden behoort om dergelijke bekladdingen in afdoende mate actief tegen te gaan. Daarbij komt dat vanuit het MJPG gestreefd wordt naar toepassing van begroeide schermen om zodoende graffiti te voorkomen. Echter, met het onderhouden van dergelijke begroeiing zijn eveneens structurele kosten gemoeid. Het is de gebiedscommissie niet duidelijk waarom onderhoudskosten aan begroeiing op de schermen wel gedragen kunnen worden, en kosten tot verwijdering van graffiti op de schermen niet.
- De gebiedscommissie benadrukt dat het treffen van de voorgestelde maatregelen (plaatsing van geluidschermen), die niet gebaseerd zijn op de nu aanwezige werkelijke geluidbelasting maar op het maximaal toegestane geluidplafond, in de toekomst op geen enkele wijze door de Minister als rechtvaardiging aangevoerd mag worden om op enig moment weer tot een verhoging van de toegestane maximumsnelheid op de A13 in Overschie te besluiten.

B. Locatie Parallelstraat

- Gebleken is dat bewoners die in de nabijheid van deze locatie wonen, geluidoverlast van de A13 ervaren. Mede gezien de reacties van bewoners acht de gebiedscommissie de plaatsing van een geluidsscherm op de voorgestelde locatie wenselijk. Daarbij gelden de volgende aandachtspunten:
 - Belangrijk is dat aan de achterzijde van het scherm, in de strook tussen het scherm en de rijbaan van de Parallelstraat, beplanting aangebracht wordt, zodanig dat deze beplanting het zicht van uit de wijk (met name de Parallelstraat, de Schielaan en de Delftweg) op het scherm ontnemt en er een groene aanblik geboden wordt.
 - De aan te brengen beplanting moet voldoende hoog opgaan om het scherm aan het zicht te onttrekken, moet bladhoudend te zijn zodat ook in de winterperiode het zicht op het scherm onttrokken blijft, en moet qua beeld passen bij het aangrenzende landschap.
 - Gezien deze aandachtspunten ten aanzien van de beplanting is het vanuit het oogpunt van bewoners uit de omgeving niet wenselijk om in delen van het geluidsscherm transparant materiaal toe te passen. Immers, door ondoorzichtig materiaal te gebruiken, is het autoverkeer op de A13 niet zichtbaar in de wijk en treedt bij donker geen overlast van koplampschijnsel op. Echter, er spelen daarnaast op dit gedeelte ook economische belangen, en wel van de bedrijven die gevestigd zijn aan de Delftweg. Voor deze bedrijven is een goede zichtbaarheid vanaf de A13 een kwaliteit. Deze zichtbaarheid zal afnemen wanneer over de beoogde lengte een volledig ondoorzichtig scherm geplaatst wordt. Om die reden is het belangrijk om bij de verdere uitwerking van deze maatregel zowel de omwonenden als de hier gevestigde bedrijven nauw te betrekken, zodat in samenspraak met deze groepen in het ontwerp een goede balans tussen beide belangen gevonden kan worden.

C. Locatie West-Sidelinge

Toen medio jaren '90 de thans bestaande geluidschermen langs de A13, de A20 en het Kleinpolderplein geplaatst werden, is aan de westzijde van de A13 op het gedeelte tussen de Hoornsingel en het Kleinpolderplein geen scherm geplaatst. Tijdens de bewonersavond werd aangegeven dat de bewoners van de West-Sidelinge destijds unaniem tegen de komst van een geluidsscherm op dit gedeelte waren. Tijdens de bewonersavond bleek dat er op dit moment geen sprake is van een unaniem, door alle betrokken bewoners onderschreven standpunt ten aanzien van de komst van een geluidsscherm op dit gedeelte. Onder de omwonenden zijn er zowel voor- als tegenstanders van een geluidsscherm.

Gelet op:

- het ontbreken van unanimiteit onder de omwonenden;
- het feit dat geluidschermen niet alleen bescherming bieden tegen gezondheidsschade als gevolg van geluid maar ook als gevolg van emissies van schadelijke stoffen;
- de verplichtingen die de Minister sinds 2012 heeft op grond van de Wet milieubeheer (afdeling 11.3.6);

is de gebiedscommissie van oordeel dat onder voorwaarden ingestemd kan worden met de plaatsing van een geluidscherm op dit gedeelte. Daarbij gelden de volgende aandachtspunten:

- Aan de Rijksweg-zijde van het geluidscherm dienen de vormgeving en het materiaalgebruik goed aan te sluiten bij de reeds aanwezige geluidschermen. Dit hoeft echter niet te gelden voor de achterzijde van het scherm. Hier dient een hoogwaardigere vormgeving nagestreefd te worden dan elders langs de A13 en de A20 gerealiseerd is. Met name de poeren en de stalen staanders die op andere locaties te zien zijn, doen esthetisch afbreuk aan de ruimtelijke kwaliteit in de woonstraat. Getracht moet worden om deze constructieve elementen van het scherm minder nadrukkelijk vorm te geven en beter in het scherm of te integreren, bijvoorbeeld door toepassing van andere technieken en materialen.
- Er dienen vooraf garanties verkregen te worden over een voldoende hoge frequentie van verwijdering van graffiti op het geluidscherm.
- Tussen de wegverharding van de A13 en de wegverharding van de West-Sidelinge bevindt zich een strook grond. De breedte van deze strook is beperkt. Momenteel is deze strook voor het overgrote deel begroeid met een tamelijk dichte en vrij hoge beplanting, bestaande uit verschillende heestersoorten, boomvormers en bomen. Deze begroeiing is bepalend voor het zicht richting de A13 vanuit de woningen van de West-Sidelinge. Voor de omwonenden is deze beplanting cruciaal. Om die reden moet er bij de voorbereiding en uitvoering van de realisatie van het geluidscherm een maximale inspanning geleverd worden:
 - om een zo groot mogelijk deel van deze waardevolle groenstrook te behouden;
 - om zowel bovengronds als ondergronds voldoende grondoppervlak beschikbaar te maken waar adequate vervangende beplanting aangebracht kan worden, opdat er een volwaardige, hoogwaardige, duurzame groene aankleding van het scherm mogelijk gemaakt wordt;
 - om, indien beplanting in de vorm van een groenstructuur in de volle grond onvoldoende mogelijk mocht blijken, een in het scherm geïntegreerde constructie te ontwerpen die een hoogwaardige en duurzame begroeiing van het scherm mogelijk maakt.

D. Overige locaties

- Toen medio jaren '90 de thans bestaande geluidschermen langs de A13, de A20 en het Kleinpolderplein geplaatst werden, is aan de westzijde van de A13 op het gedeelte tussen de Graswinckelstraat en de Hoorsingel een relatief laag geluidscherm geplaatst (ca. 2 meter hoog i.p.v. 5 meter). De vermoedelijke reden hiervoor was dat er op dit gedeelte geen directe aanwoning bestond, dit gedeelte grenst grotendeels aan het Sidelingepark. Echter, het is de gebiedscommissie gebleken dat het zeer wenselijk is om dit lage scherm te vervangen door een scherm van eveneens 5 meter hoogte. De redenen hiervoor zijn:
 - uit de gepresenteerde uitkomsten van het geluidonderzoek blijkt dat de saneringsopgave ook van toepassing is op een aantal woningen van de Graswinckelstraat die zich dicht bij de A13 bevinden;
 - tijdens de bewonersavond bleken bewoners van de Burg. Koningssingel, de Baanweg en de Hoge Schiehof veel geluidoverlast van de A13 te ondervinden. Het Sidelingepark wordt namelijk in oost-westelijke richting doorsneden door de route Baanweg-Ruggeweg; deze route loopt onder de A13 door via de Kleinpoldertunnel. Vanwege deze route is er een onderbreking in de beplanting van het Sidelingepark. Via dit 'gat' dringt het geluid van de A13 relatief ver de westelijk van de A13 gelegen woonwijk in. Dit wordt nog versterkt door reflectie vanwege de asymmetrie in de geluidschermen langs de A13 (langs de oostzijde van de A13 bevindt zich wel over de volle lengte een geluidscherm van 5 meter hoog) en door reflectie van het wegdek van de Baanweg en de betonnen keerwanden langs de tunnelmond, die tezamen als een geluidtrechter werken;

- direct aan het Sidelingepark vindt binnen afzienbare tijd een gebiedsontwikkeling plaats, waarbij sloop/nieuwbouw resp. transformatie zal plaatsvinden van bestaan leegstaand maatschappelijk vastgoed naar woningbouw. Ook in het licht van deze voor Overschie belangrijke gebiedsontwikkeling is een verlaging van de geluidbelasting in dit deel van de wijk wenselijk.

Om deze redenen pleit de gebiedscommissie ervoor om het lage geluidscherm aan de westzijde van de A13 op het gedeelte tussen de Graswinckelstraat en de Hoornsingel te vervangen door een geluidscherm van eveneens 5 meter hoogte.

- Uit de informatie die tijdens de bewonersavond gepresenteerd werd, werd duidelijk dat het voorgestelde nieuwe geluidscherm aan de West-Sideling om technische en praktische redenen slechts geplaatst kan worden tot aan het fietspad van het Kleinpolderplein. Echter, uit het uitgevoerde geluidonderzoek is gebleken dat ook de woningen van de West-Sideling nrs. 304 t/m 332 een zodanige geluidbelasting kennen dat er sprake is van een saneringsopgave. De gebiedscommissie beveelt aan dat er in nauwe samenspraak met de betreffende pandeigenaren goede maatregelen aan de woningen getroffen zullen worden teneinde ook bij deze woningen de geluidbelasting afdoende te reduceren conform de daarvoor geldende normen.
- Tijdens de bewonersavond gaven bewoners van de West-Sideling aan dat de voornaamste bron van de geluidbelasting die zij ervaren, afkomstig is van het verkeer dat op de fly-overs rijdt, en niet van het verkeer dat op de afrit van de A13 naar het Kleinpolderplein rijdt. De fly-overs zijn beduidend hoger dan de hoogte van het beoogde nieuwe geluidscherm langs de West-Sideling zal zijn. Dus het geluidscherm langs de West-Sideling zal deze bewoners niet afdoende beschermen tegen de geluidbelasting die afkomstig is van het verkeer op de fly-overs. De gebiedscommissie verzoekt om binnen dit project te laten onderzoeken welke geluidreducerende maatregelen getroffen kunnen worden om de geluidbelasting van de fly-overs terug te dringen.
- Enkele jaren geleden is aan de zuidzijde van de A20 op het gedeelte tussen het Kleinpolderplein en het Schieplein een geluidscherm geplaatst. In het kader van dat project had Rijkswaterstaat in het vooruitzicht gesteld dat ook langs de noordzijde van de A20 een scherm geplaatst zou worden. Dat is echter niet gebeurd. Op het gedeelte van de A20 tussen het spoorviaduct en het Schieplein bevindt zich geen scherm langs de noordzijde. Sinds de plaatsing van het scherm aan de zuidzijde ervaren wordt ten noorden van dat deel van de A20 een toegenomen geluidbelasting ervaren vanwege deze asymmetrie, met name door bewoners van de Overschiese Kleiweg en tuinders van de volkstuinverenigingen Eigen Hof, Helpt Elkander en Tuinderslust. De gebiedscommissie verzoekt om te laten beoordelen:
 - om welke reden het in het vooruitzicht gestelde geluidscherm langs de noordzijde van dit deel van de A20 toch niet geplaatst is;
 - of plaatsing van dit betreffende geluidscherm niet alsnog mogelijk is, in dan wel buiten het kader van het MJPG, met name nu het in de gemeente Rotterdam toegestaan is om in de zomermaanden op de volkstuincomplexen te overnachten.
- Gebleken is dat bewoners van het zuidwestelijke deel van het woongebied van Overschie (nl. in de omgeving van de Giessenbrug, dus de Van Adrichemweg en de Van Noortwijcksingel) een hoge geluidbelasting ervaren. Het betreft een fors aantal woningen. Dit komt doordat medio jaren '90 het toen geplaatste geluidscherm langs de noordzijde van de A20 niet verder tot aan of op de Giessenbrug doorgetrokken kon worden. De aanwezige hoogteverschillen en civieltechnische constructies maakten dat bouwkundig gezien erg lastig. Het geluid dat bewoners van deze omgeving het indringendst ervaren, wordt veroorzaakt door de aanwezige dilatatie in de rijbaan van de A20 ter plaatse van de Giessenbrug. Dwars over de weg bevindt zich een vrij brede kier tussen het vaste en het beweegbare deel van de Giessenbrug. Bij ieder voertuig dat hier overheen rijdt, leidt dit tot geluidproductie. Dit wordt versterkt doordat het asfalt ter plaatse van de stalen strips erodeert, waardoor in de loop der tijd aanzienlijke oneffenheden ontstaan zijn. Dit veroorzaakt nog indringender geluiden, waaraan de bewoners in de omgeving dagelijks blootgesteld worden. Om dit tegen te gaan, verzoekt de gebiedscommissie om te laten beoordelen:
 - of op korte termijn op de betreffende specifieke locatie asfaltreparaties uitgevoerd kunnen worden die de oneffenheden ongedaan maken;
 - of het huidige geluidscherm tussen de noordelijke rijbaan van de A20 en de Giessenbaan verder in westelijke richting doorgetrokken kan worden;

- of het mogelijk is om ter plaatse van de noordzijde van de Giessenbrug op het civiele kunstwerk toch een vorm van geluidwerende voorziening aan te brengen, met een relatief geringe hoogte en van licht materiaal. Ook is het denkbaar om de bestaande relingen op het kunstwerk te voorzien van gesloten panelen, teneinde toch een bepaalde reductie van de geluidbelasting te bewerkstelligen voor de honderden nabijgelegen woningen. Referenties voor dergelijke maatregelen zijn de lage schermen op de fly-overs van het Kleinpolderplein, en het relatief lage scherm van natuurlijk materiaal bij het Kethelplein, in de bocht vanaf de A20 naar de A4 richting de Benelux-tunnel.

E. Vervolgproces

- De gebiedscommissie verzoekt om actief op de hoogte gehouden te worden van alle nog komende processtappen in dit dossier.
- De gebiedscommissie beveelt aan om de betreffende omwonenden:
 - duidelijk en tijdig te informeren over alle relevante vervolgstappen in dit dossier;
 - nauw te betrekken bij de verdere uitwerking van de voorgestelde maatregelen, o.a. ten aanzien van vormgeving, materiaalgebruik, inpassing en beplantingskeuze. Uiteraard is de gebiedscommissie graag bereid om hierbij in overleg een actieve rol te vervullen.

Slot

Inmiddels heeft de gemeente Rotterdam deze punten overgebracht aan Rijkswaterstaat. De gemeente heeft daarbij verzocht om deze punten te betrekken bij de verdere uitwerking van de te nemen geluidmaatregelen.

Het vervolg is dat Rijkswaterstaat op basis hiervan de geluidmaatregelen nader gaat onderzoeken en concreter gaat uitwerken. In 2019 zal de minister de uiteindelijk te nemen geluidmaatregelen vaststellen in zgn. geluidsaneringsplannen. Die plannen worden vervolgens formeel gepubliceerd. Belanghebbenden kunnen dan bezwaar en beroep instellen tegen de plannen. Als de geluidsaneringsplannen definitief zijn, zal Rijkswaterstaat de maatregelen uitvoeren, gefaseerd over een aantal jaren, naar verwachting vanaf 2020.

Op de website van Rijkswaterstaat is een speciale pagina over het Meerjarenprogramma Geluidsanering beschikbaar, waar nadere informatie over het programma te vinden is: www.rijkswaterstaat.nl/aanpakgeluid.